มันสำปะหลัง

ศักยภาพ/จุดเด่น	ปัญหา/ข้อจำกัด	แนวทางพัฒนา/แก้ไข
การผลิต มันสำปะหลังเป็นพืชทนแล้ง ทนทานต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี ต้องการน้ำน้อย และปลูกได้ในพื้นที่ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ **ปัจจุบัน** 1. เป็นผู้ส่งออกอันดับ 1 ของโลก ครองส่วนแบ่งการตลาด 80% มูลค่าการส่งออกรวมมากกว่า 60,000 ล้านบาทต่อปี 2. ผลผลิตใช้ในประเทศ 27% อยู่ในรูปบริโภคตรง (แป้ง) 20% อาหารสัตว์ 4% และพลังงาน 3% 3. มีการกีดกันการนำเข้าของประเทศต่างๆ - กำหนดโควตานำเข้า ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ - การเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของจีน ทำให้ผลผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยมีราคาสูงขึ้น	**การผลิต** - การระบาดของเพลี้ยแป้งในบางพื้นที่ทำให้ผลผลิตต่ำ ส่งผลให้ผลผลิตรวมทั้งประเทศลดลง - ผลผลิตกระจุกตัว โดยในช่วงกลางฤดูมีผลผลิต - ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูง เนื่องจากค่าจ้างแรงงาน ราคาปัจจัยการผลิต - ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ **การแปรรูป** - มันเส้นที่ผลิตได้ในปัจจุบันมีสิ่งเจือปนมาก - เทคโนโลยีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ค่อนข้างจำกัด - การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายยังมีน้อย **การตลาด** - ราคาหัวมันสำปะหลังสดไม่มีเสถียรภาพ ทำให้มีความเสี่ยงในการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเนื่องจากราคาวัตถุดิบผันแปร - เป็นสินค้าที่ต้องพึ่งตลาดต่างประเทศ ทำให้ราคามันสำปะหลังที่เกษตรกรขายได้มีความแปรปรวนค่อนข้างสูง - การซื้อขายของผลผลิตของเกษตรกรเกือบทั้งหมดขายในรูปหัวมันสดเป็นชนิดคละ นอกจากนี้ยังขาดอำนาจต่อรอง - การส่งออกมีตลาดค่อนข้างจำกัด ทั้งแป้งมันสำปะหลังและมันเส้น - การแข่งขันตัดราคาของผู้ส่งออก ส่งผลให้ราคาที่รับซื้อหัวมันสำปะหลังจากเกษตรกรต่ำ - การกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการที่มิใช้ภาษี เช่น มาตรฐาน HACCP ของสหภาพยุโรป	**การผลิต** - เร่งให้ความรู้แก่เกษตรกรในการป้องกัน และกำจัดเพลี้ยแป้งให้ครอบคลุมทั้งประเทศ - เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ - เพิ่มการใช้ในประเทศ ทั้งเป็นเอทานอล และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ - สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิต และการจัดการแปรรูป/การตลาด **การแปรรูป** - สนับสนุนอุตสาหกรรมมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ทั้งอุตสาหกรรมเดิมและใหม่ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากเศษเหลือของอุตสาหกรรม - การเจรจาการเปิดการค้าเสรี เพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดได้มากขึ้น รวมทั้งการรักษาตลาดเดิม โดยคำนึงถึงการปรับโครงสร้างการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อให้สามารถแข่งขันในระดับสากล - สนับสนุนการทำสัญญาข้อตกลง เร่งรัดกลไกลการทำงานของระบบการซื้อขายล่วงหน้าและระบบประกันความเสี่ยงเพื่อเป็นหลักการประกันรายได้ของเกษตรกร - เร่งรัดการปรับปรุงกฎหมายที่มีผลต่อการจำกัดการผลิตและการใช้มันสำปะหลังในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น กฎหมายสุรา สรรพสามิต **การตลาด** - เจรจาทางการค้า เพื่อลดการกีดกันและขยายตลาด - สนับสนุนระบบ logistic ที่มีประสิทธิภาพ

นางวิลาวัลย์ วงษ์เกษม นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ **ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (มันสำปะหลัง)**

มันสำปะหลัง

ชื่อไทย : มันสำปะหลัง
ชื่อสามัญ/ชื่ออังกฤษ : cassava, tapioca
ชื่อวิทยาศาสตร์ Manihot esculenta Crants

โดย นางวิลาวัลย์ วงษ์เกษม
(นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ)
โทรศัพท์ (02-5614765)

แหล่งผลิต

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัด กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี**ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** นครราชสีมา ชัยภูมิ กาฬสินธุ์
ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัด ลพบุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี
ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัด สระแก้ว ชลบุรี ฉะเชิงเทรา
ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัด กาญจนบุรี ราชบุรี
จังหวัดที่ปลูกมาก 5 ลำดับแรก **นครราชสีมา กำแพงเพชร สระแก้ว ชัยภูมิ ชลบุรี**
รวมทั้งประเทศ 45 จังหวัด

Crop requirement (สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการผลิต

มันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นพืชที่ปลูกง่าย ทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศที่แปรปรวนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นพืชที่สามารถทนความแห้งแล้งและปลูกได้ในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีโรคและแมลงรบกวนน้อย มันสำปะหลัง สามารถเจริญเติบโตได้ในดินเกือบทุกชนิดแต่สามารถเจริญเติบโตได้ดีใน ดินร่วน ดินร่วนปนทราย และมีการระบายน้ำดี มีความเป็นกรดต่างระหว่าง 4.5-8.0 มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางระดับหน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 30 ซม. อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตช่วง 25-27 องศาเซนเซียส ประมาณเฉลี่ย 1,200 -1,500 มิลิลิตร/ปี สภาพพื้นที่ปลูกราบสม่ำเสมอไม่เป็นที่ลุ่มหรือน้ำท่วมมี ความลาดเอียง ไม่เกิน 5% และใกล้แหล่งรับซื้อผลผลิตโรงงานแป้ง และลานมัน

สถิติการผลิต

	ปี 51	ปี 52	ปี 53
จำนวนผู้ปลูก (ครัวเรือน)	**480,484**	**512,601**	**440,959**
รุ่น 1	**-**	**-**	**-**
พื้นที่ปลูก (ล้านไร่)	**7.3**	**8.2**	**7.3**
ผลผลิตเฉลี่ย(กก./ไร่)	**3.4**	**3.6**	**3.0**
ผลผลิตรวม (ล้านตัน)	**25.6**	**30.1**	**22.0**
รุ่น 2			
พื้นที่ปลูก (ไร่)	**-**	**-**	**-**
ผลผลิตเฉลี่ย(กก./ไร่)	**-**	**-**	**-**
ผลผลิตรวม (ตัน)	**-**	**-**	**-**
วัตถุดิบ –ใช้ในประเทศ	**30 %**		
- ส่งออก	**70 %**		

ต้นทุน / ผลตอบแทน

ต้นทุน(ปี 53 : บาท/ไร่)	
1. ต้นทุนผันแปร	**4,253.29**
1.1 ค่าแรงงาน	2,117.52
- เตรียมดิน	610.00
- ค่าปลูก	232.69
- ดูแลรักษา	720.46
1.2 ค่าวัสดุ	1,839.03
- ค่าพันธุ์(ปี 54 รวมค่าแช่ท่อนพันธุ์)	**440.00**
- ค่าปุ๋ย	927.00
- ค่าวัสดุอื่นๆ	471.13
1.3 ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน	296.74
2. ต้นทุนคงที่	**562.93**
3. ต้นทุนรวมต่อไร่	**4,816.22**
4. ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม	**1.58**
5. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	**3,049.00**

ราคาหัวมันสำปะหลังที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ (บาท/กิโลกรัม)

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2552	1.16	1.16	1.19	1.13	1.11	1.13	1.21	1.25	1.20	1.24	1.45	1.79	1.32
2553	1.93	1.78	1.88	2.10	2.16	2.28	2.61	2.95	2.55	2.40	2.57	2.73	2.25
2554	2.84	2.96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.00

ส่งออก

ปี	ล้านตัน	ล้านบาท
51	4.836	45,485
52	6.853	49,941
53	6.705	66,140

ข้อได้เปรียบเสียเปรียบสินค้าไทย

ได้เปรียบ
คุณภาพดี/ราคาถูก
เสียเปรียบ
-

นำเข้า**

ปี	ล้านตัน	ล้านบาท
52	0.60	-
53	0.30	-
54	1.00	-

ประเทศคู่ค้าของไทย จำนวนผลผลิต
มันเส้น
- จีน 100 %
มันอัดเม็ด
- สหภาพยุโรป 5 %
แป้งมัน
- ญี่ปุ่น 5.4 %
- ไต้หวัน 12.5 %

ประเทศผู้ผลิตสำคัญ พ.ท. (ล้านไร่)
เวียดนาม 3.5
อินโดนีเซีย 7.5
บราซิล 11.8
กานา 5.2
แทนซาเนีย 23.6

ประเทศผู้นำเข้าสำคัญของโลก
- จีน มันเส้น
- สหภาพยุโรป มันอัดเม็ด
- ญี่ปุ่น แป้งมันสำปะหลัง
- ไต้หวัน

ฤดูผลผลิต (ร้อยละที่ออกสู่ตลาด) ปี 2553

ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
5.66	7.87	13.21	15.95	20.30	14.65	9.60	4.73	0.99	1.69	2.43	2.99
ปี 2553			**ปี 2554**								

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร